

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРЕРАБОТКА ВО ТЕЧНА СОСТОЈБА

III година

ГЕОЛОШКО-РУДАРСКА И МЕТАЛУРШКА СТРУКА

МЕТАЛУРШКИ ТЕХНИЧАР

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРЕРАБОТКА ВО ТЕЧНА СОСТОЈБА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовни профили: металуршки техничар

1.2.2. Струка: геолошко-рударска и металуршка струка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

По постигнувањето на целите од наставната програма **преработка во течна состојба** ученикот се стекнува со знаења и се оспособува:

- да ја познава организацијата на работа во леарница;
- да ја сфаќа технологијата на моделирањето;
- да ја објаснува технологијата на изработка на јадра и калапи;
- да ги познава карактеристиките на материјалите за изработка на јадра и калапи;
- да ги опишува машините за машинска изработка на јадра и калапи;
- да го познава процесот на сушење на јадрата и калапите;
- да ги објаснува постапките на склопување на калапите и вградувањето на влевниот систем;
- да ги познава конструкциите на агрегатите за топење на материјалите за леење;
- да ги познава суровините за топење;
- да ги опишува постапките на вадење и чистење на одлеаноците;
- да ја разбира потребата од контрола на одлеаноците;
- да ја познава заштита на работа во леарница;
- да развива способност за тимска работа.

3. Потребни претходни знаења

За успешно реализирање на зацртаните цели на програмата **преработка во течна состојба** потребни се предзнаења од наставните предмети: машинство, топлотна техника и практична настава од втора година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактични забелешки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. МОДЕЛИРАЊЕ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава организацијата на работата на леарница; - да ги познава мерките на заштита во леарница - Да ја сфаќа функцијата на моделот; - да ги познава на материјалите за изработка на модели; - да ја разбере технологијата на моделирање.	Презентирање на оригинални модели, слики на модели.	Практична настава
2. ИЗРАБОТКА НА КАЛАПИ, ЈАДРА И ВЛЕВЕН СИСТЕМ	22	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја сфаќа функцијата на јадрото во процесот на леење; - да ја разбере постапката на изработка на јадра; - да ја објаснува функцијата на калапот; - да ги опишува материјалите за изработка на калапи и јадра; - да ја сфаќа технологијата на изработка на калапи; - да ја објаснува функцијата на влевниот систем во калапите; - да ги опишува елементите на влевниот систем;	Презентирање на слики, шеми , шеми на влевен систем и оригинални модели на калапи и јадра.	Практична настава

		- да ги познава алатите и машините за калапење.		
3. СУШЕЊЕ, СКЛОПУВАЊЕ И ОТЕЖНУВАЊЕ НА КАЛАПИ	6	- Да ја сфаќа потребата од сушење на калапи и јадра; - да ги опишува агрегатите за сушење на калапи и јадра; - да ја објаснува постапката на склопување на калапи; - да ја сфаќа потребата од отежнување на калапот.	Слики и шеми на агрегати за сушење на јадрата и калапите и средствата за отежнување на калапите.	Практична настава
4. ТОПЕЊЕ И ЛЕЕЊЕ НА МЕТАЛИ	22	- Да ги познава суровините за топење; - да ја објаснува постапката за топење; - да ги опишува агрегатите за топење; - да ја опишува опремата за топење; - да ги објаснува постапките за леење; - да го разбере процесот на изработка на елементи по пат на леење; - да ги познава фазите во процесот на леење.	Презентирање на шеми на печки за топење на метали.	Практична настава Машини и уреди Металуршки печки
5. ВАДЕЊЕ И ЧИСТЕЊЕ НА ОДЛЕАНОЦИ	8	- Да ја објаснува постапката за вадење на одливки; - да ја сфаќа потребата од тистење на одливки; - да ги опишува постапките за чистење на одлеаноци;	Презентирање на уредите шематски за чистење на одливките.	Практична настава Машини и уреди

		- да ги познава средствата за чистење на одлеаноците; - да ја познава опремата за чистење.		
6. КОНТРОЛА И ДОТЕРУВАЊЕ НА ОДЛЕАНОЦИ	6	- Да ја сфаќа потребата од контрола на одливките; - да ги опишува постапките за контрола на одлеаноците; - да ги опишува постапките за дотерување на одливки.	Шематско прикажување на уредите за дотерување на одливките	Практична настава Машини и уреди

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на наставниот предмет **преработка во течна состојба** се применуваат следните наставни методи и форми на наставна работа: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, фронтална работа, работа во групи и, по потреба, индивидуална работа.

Активностите на ученикот се искажуваат на следниот начин: со слушање, прибележување, скицирање, откривање на законитости, споредување, работење во група и индивидуално.

Активностите на наставникот се искажуваат со: зборување, дискусии, демонстрирање, поставување на прашања, организирање на работа во групи, како и индивидуална работа.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **преработка во течна состојба** се реализира во специјализирани училници или кабинет. Кабинетот или специјализираната училница треба е да е опремена со шеми, слики, колекција од разни одлеаноци. Исто така, може да се организираат посети во соодветни институции во кои се применува обработка на материјалите со леене.

Наставниот предмет е застапен со два часа неделно, во две полугодија, во трета година.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасн постигање на програмските цели на наставната програма **преработка во течна состојба** треба да се користат дидактички помагала: графоскоп, скици, слики, слајдови, фолии, разни вивдови одлеаноци.

Литература за наставниците може да бидат учебниците кои ја обработуваат застапената проблематика и одговараат на поставените програмски цели. Доколку нема соодветни учебници, потребно е наставникот да изготвува наставен материјал.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно преку писмено проверување по секоја завршена тематска целина. Исто така, се оценуваат и извештаите на учениците од реализираните посети. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма се постапува согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **преработка во течна состојба** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го познава литературниот јазик на кој ја изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по наставниот предмет *преработка во течна состојба* ја реализираат кадри со завршени студии по:

- металургија и со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор за наставниот предмет

Воспитно-образовната работа по овој наставен предмет се реализира во специјализирана училница или кабинет кои треба да се опремени со потребните наставни материјали и опрема според Нормативот за опрема по соодветниот предмет.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Виолета Грујевска, советник за стручно образование, Центар за стручно образование и обука – Скопје
2. Славчо Тодоров, дипл. инж. металург, наставник СОУ „Коста Сусинов”- Радовиш
3. Ордан Крстев дипл. инж. металург, наставник СУГ „8-ми Септември”- Скопје
4. Д-р Милосав Милошевски проф. технолошко-металуршки факултет- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

8.1. Датум на започнување: 1.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *преработка во течна состојба* ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение бр.11-4400/1 од 12-06.2007 година.